Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

The school cluster management system

Received: October 25, 2018
Revised: January 20, 2019
Accepted: January 25, 2019

ทนันเดช ยงค์กมล (Thanundetch Yongkamol)*
ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (Sakchai Nirunthawee)**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์ของกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนซึ่งเป็นหลักให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการยอมรับความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลง จึงถือเป็นบทบาทของผู้บริหารในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การวางระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน, การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยมีวิจัยเป็นฐาน, การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ, การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร และการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ ด้วยประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของไทย ส่วนทางด้านคุณภาพการศึกษานั้นไม่ว่าจะวัดจากคะแนนสอบ PISA คะแนนสอบ TIMSS โดยเฉลี่ยคะแนนนักเรียนจะอยู่ในอันดับท้าย ๆ หากมองเข้าไปในมุมของการประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่า คุณภาพการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ สำหรับองคประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์ มุ่งหาคำตอบว่าจะมีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะบูรณาการความร่วมมือของโรงเรียนในเครือข่ายและการจัดการบริหารโรงเรียนเครือข่ายในเขตพื้นที่การศึกษาให้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยได้มีการดำเนินการเป็นศูนย์โรงเรียน เครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเป็นทางเลือกสำคัญเพื่อการเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของชุมชนและศูนย์โรงเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

* ทนันเดช ยงค์กมล วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.,q.sarasas@gmail.com, 08-0586-7444, 08-5165-9252
Thanundetch Yongkamol, College of Management Bangkok, University of Phayao.,q.sarasas@gmail.com, 08-0586-7444, 08-5165-9252
** รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.,Sakchai_2494@hotmail.com, 08-1240-2710
Associate Professor Dr.Sakchai Nirunthawee, College of Management Bangkok, University of Phayao.,Sakchai_2494@hotmail.com,08-1240-2710

Abstract

The objective of this article is to investigate a guideline for school administration of administrators in educational management for the school cluster management system. Similarly, this problem happens in the school where is a knowledge resource for the students to acknowledge the diversity and change. This difficulty is counted as a role of this research were to study the components of the school management model. 21st Century Skills desired characteristics for student quality development consisted of 5 factors: 'the organizational development and participatory organizational development, curriculum development and learning process with base research. resource and budget management. learning management learner performance in technology and communication. For developing information and information systems to manage resources and budgets. The issue points to the effectiveness of Thai education. Quantitative indicators are: There are 5 disadvantaged children and youth in Thailand. Millions of people are outside the system and in the system, but have to leave the education system. The quality of education is measured by PISA scores. TIMSS. The average English language skills score in Thai is at the bottom. It was found that the overall quality of education was low. There is also research and development in the area for supporting learning quality of the children and youth (Local Learning enrichment Network : Fryer, R. H.,2000). The school cluster management system, the aim is to find out how it will be possible to integrate the cooperation of the schools in the group. The school administration and network management in the school area to interact. The goal is to increase the learning of students. It has been implemented as a school center (School Center) (Collaborative Networks and Integrated Learning Development. It can be seen that collaborative network management is an important alternative to Hub. Community and School Center (School Center). To lead the development of the learning potential of the students.

Keywords: The School Cluster Management System (SCMS).

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมโลกภายในอนาคตซึ่งจะเป็นลักษณะของโลกความเป็นชุมชนเมือง ความเป็นปัจเจกชน โลกของสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมื้แสน, 2559) ทำให้ระบบการศึกษาเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาสู่ปัจจุบันที่จะกำลังได้ก้าวข้ามอุตสาหกรรมโลกาภิวัฒน์มาเป็นการศึกษาที่จัดระบบการเรียนรู้ใหม่ให้ผู้เรียนเติบโตก้าวหน้าพัฒนาขึ้นอย่างเป็นอิสระของตนเองเต็มศักยภาพ อันเป็นผลให้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเป็นการนำเอาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ มาผสมผสานกัน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ,2559) ผลกระทบต่อคนที่อยู่รอบข้างอย่างเลี่ยงไม่ได้ ความสัมพันธ์นี้มีลักษณะที่พึ่งพากันอยู่เสมอ ไม่ว่าเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะเสมอภาคกัน เกื้อกูลกันหรือความสัมพันธ์ที่กดขี่ ครอบงำ และเอารัดเอาเปรียบก็ตาม (กวิน ชุติมา, 2553) ในความสัมพันธ์เหล่านี้ ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือหรือประสานงาน ย่อมเป็นความสัมพันธ์ที่พึงปรารถนามากที่สุด เพราะเป็นความสัมพันธ์ที่ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย จากสภาพปัญหาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้ทิศทางและแนวโน้มของระบบการศึกษาไทยต้องเปลี่ยนแปลงไปทั้งนโยบายของภาครัฐ การจัดสรรงบประมาณการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต พบว่า คนไทยจะมีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยที่สูงขึ้นในขณะที่ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาจะลดลง ประชาชนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น แต่มีการเพิ่มช่องว่างด้านคุณภาพในการจัดการการศึกษา โอกาสการศึกษาสำหรับกลุ่มคนทำงานมากขึ้น การเข้าสู่อาชีวศึกษามากขึ้น การศึกษานอกระบบมีบทบาทมากขึ้นเกิดหลักสูตรใหม่จำนวนมากและมีความเป็นสากลหรือนานาชาติ นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาบนพื้นฐานอิเล็กทรอนิคส์ การเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย สถานประกอบการมีบทบาทมากขึ้น ภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมมากขึ้นและมีการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย พบว่า การศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งที่ฐานรากประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาทั้งระบบมีการให้ความสำคัญกับองค์กรในชุมชน ผู้ปกครอง สถาบัน ศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเติมเต็ม การจัดการศึกษาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันให้เป็นการจัดการศึกษาที่สามารถบูรณาการได้สอดคล้องกับความต้องการวิถีชีวิตวัฒนธรรมองค์กรในชุมชนและประเทศชาติสืบต่อไป (วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553)

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน การแบ่งงานกันทำ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน บทบาทของความร่วมมือจะขยายออกไปจากการให้ความร่วมมือทางด้านการศึกษา ไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสมควรจัดกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจ ที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม คล่องตัวสมบูรณ์เรียบร้อย มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา และควรคำนึงถึงส่วนองค์ประกอบหลักของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การมีสมาชิกผู้นำเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิก การเรียนรู้ร่วมกัน การลงทุน

การสื่อสาร การมีผลประโยชน์ร่วมกันและความสนใจร่วมกัน รวมทั้งสมาชิกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคสมัครใจ การแลกเปลี่ยนการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน ร่วมกัน(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; เมตต์ เมตต์การุณย์จิต, 2547; Greenberg & Baron, 1995)

วิธีการศึกษา

ความหมายของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

หมายถึง รูปแบบโครงสร้างเครือข่ายองค์ประกอบและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการศึกษาตามภาระงานแบบกระจายอำนาจเชิงระบบที่เกิดดุลยภาพทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะกระบวนการและการปฏิบัติงาน การกำกับติดตามตรวจสอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาตามกรอบภาระงานและภารกิจให้คณะกรรมการการบริหารสถานศึกษาตามกรอบนโยบายในการบริหารและการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในมิติเชิงนโยบายมิติ ความสามารถมิติบุคลากร มิติการบริหารจัดการ มิติการพัฒนาและมิติการปฏิบัติการ

แนวคิดในการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

รูปแบบคลัสเตอร์จัดเป็นการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์ (The School Cluster Management System) หมายถึง กระบวนการในทางบริหารจัดการกิจการสถานศึกษาการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) บนพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture) และเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ (Technology and Innovation) ในการตัดสินใจ การควบคุมกำกับติดตาม สั่งการของขั้นตอนและกระบวการทำงานร่วมกันในเครือข่ายของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติอย่างประสานสัมพันธ์กันให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อทำกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยมีความสัมพันธ์แนวราบมีความเสมอภาคและเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องตัวชี้วัดความสำาเร็จของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

1. ระบบหลักการและกระบวนการ (Concept Systems) หมายถึง หลักการและกระบวนการ “เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน” อย่างมีประสิทธิภาพที่เป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายตามนโยบายและภารกิจ มุ่งหวังให้เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมโดยอาศัยความสามารถในกระบวนการบริหารงานการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่ไปสู่ความสำเร็จ (Execution) ของการมีวิสัยทัศน์ร่วม และคำนึงถึงประโยชน์ในระยะยาว เน้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จากการรวมตัวของกลุ่มที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างประโยชน์ต่อการศึกษา บนพื้นฐานความเชื่อใจ มีสายใยแห่งความผูกพันและวัฒนธรรมตนเองที่พัฒนายึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาให้สามารถยืนอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี รับอย่างมีคุณค่าจากการตกผลึกทางความคิด มองปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน ให้ความสำคัญกับบริบทของกลุ่มเครือข่ายและภาคีพัฒนาที่จะเข้ามาหนุนเสริมและสนับสนุน เน้นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ เพื่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ให้มีความมั่นคง มั่งคั่งที่เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน

2. ศูนย์เครือข่าย (Center) หมายถึง กลุ่มการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำเขตตรวจราชการ “เครือข่าย กลุ่มโรงเรียน”ที่มีจิตใจและวัฒนธรรม(Morals and Cultural) ของระบบคุณค่าทางวัฒนธรรม ความไว้วางใจของ “กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน” ที่เกิดขึ้นในเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การสร้างบรรทัดฐาน

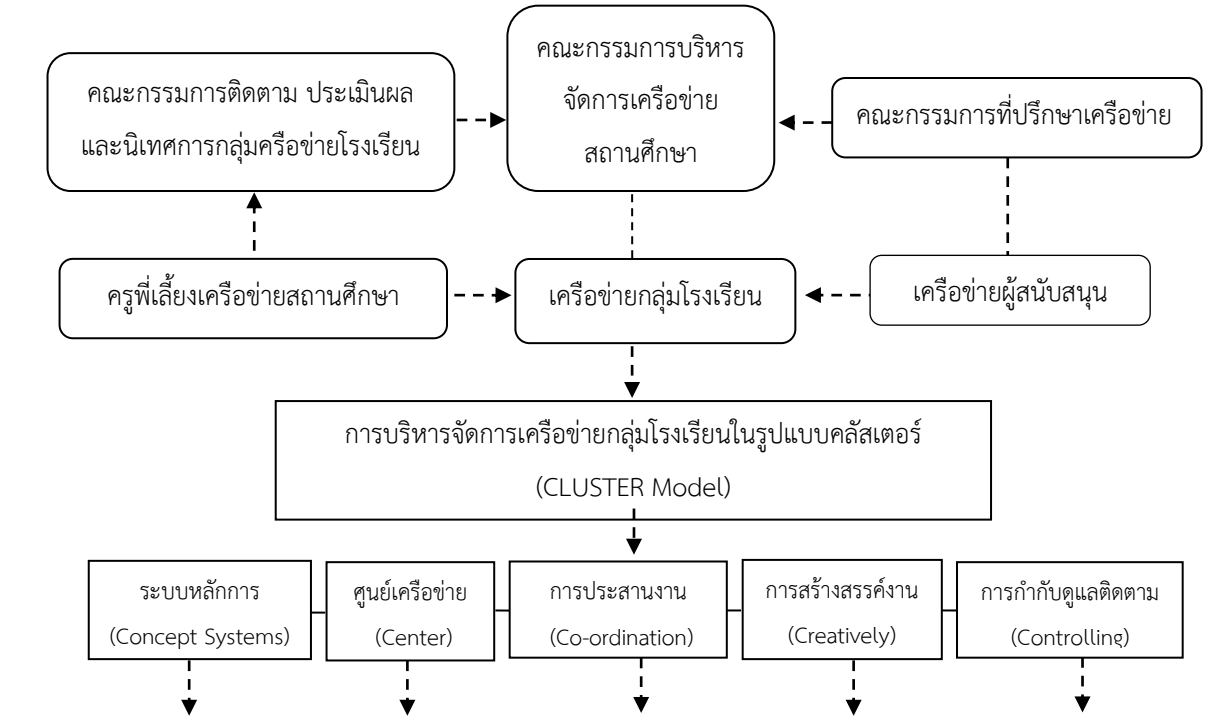
แบบพึ่งพาอาศัยกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานและกฎเกณฑ์ กติกาของความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกันขึ้นมา พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการและการขัดเกลา เพื่อให้บรรทัดฐานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและยั่งยืน 2) การสร้างเครือข่าย (Networks) ที่ทำ ให้บุคคลมาสัมพันธ์กันทั้งการพัฒนาความสัมพันธ์แบบวิสาสะ (Association)และความสัมพันธ์แบบแนวราบของความร่วมมือ (Cooperation) เพื่อให้กลุ่ม “เครือข่ายโรงเรียน”ได้สร้างนิสัยของความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบของการมุ่งผลสำเร็จของงาน (Achievement Emphasis) เป็นประเด็นเป้าหมาย ที่ต้องการจัดการเพื่อให้ได้มาตามที่กำหนดไว้จากการใช้แผนเชิงรุกและเชิงนโยบายเป็นยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทในการวางระบบการพัฒนาบุคคลากรทางการศึกษา ความเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่ เข้มแข็ง ความเป็นอิสระในการคิดและการดำเนินการการวางแผนอย่างรอบคอบ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภูมิคุ้มกันในความเสี่ยงและมีแผนสำรองเป็นทางเลือกเพื่อให้นโยบายและการพัฒนาทางการศึกษาขับเคลื่อน (Driver) และอย่างต่อเนื่อง (Dynamics) ไปสู่เป้าหมายให้เกิดผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุด (Use Best)

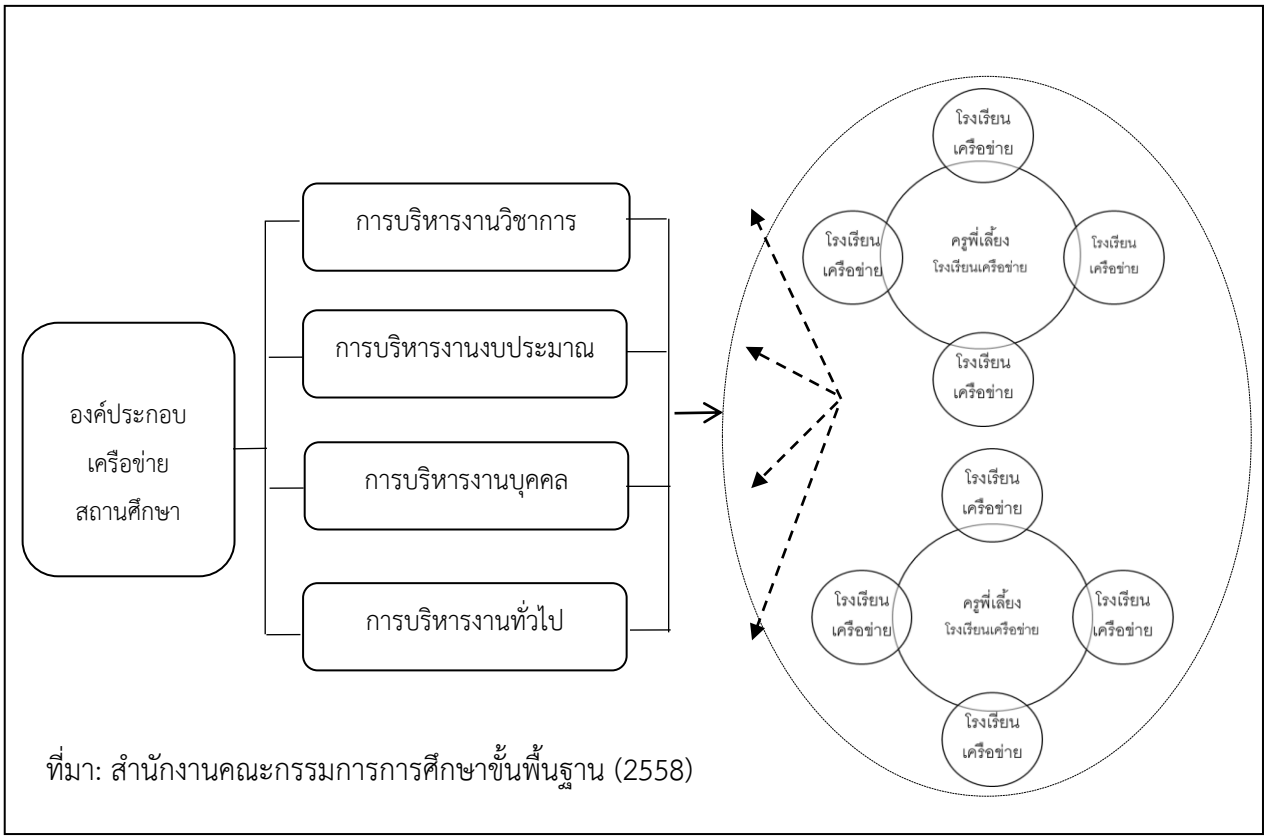
3. การประสานงาน (Co-ordination) หมายถึง การประสานงานร่วมมือร่วมใจทำงานเป็นทีมที่เน้นความมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรม และร่วมปรึกษาหารือเพื่อให้กิจกรรมดำเนินการไปได้อย่างมีศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายมีการรู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด รู้จักเลือกใช้ในสิ่งที่เหมาะสมกับความต้องการรู้จักปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นจริงมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นเกราะคุ้มกันของ “เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน”

4. การสร้างสรรค์งาน (Creativity) หมายถึง ความสามารถผลึกพลังสร้างสรรค์งานในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และการปฏิบัติการตามภารกิจได้บรรลุตามเป้าหมาย รวมทั้งปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะและความไว้วางใจกัน จนในที่สุดสามารถพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งที่มีศักยภาพตอบสนองความต้องการ และทำให้สามารถสร้างระบบการบริหารจัดการในการรักษาความสมดุลของ“เครือข่ายโรงเรียน” จนนำไปสู่ระบบคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและวัฒนธรรม “กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน” ที่ดีจากการมีจิตใจเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดีความคิดเชิงสร้างสรรค์แก่ตนเองและกลุ่มเครือข่าย จิตใจเอื้ออาทรประนีประนอมและยืดหยุ่น ร่วมมือร่วมใจสร้างสรรค์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของการพัฒนาการศึกษาเป็นที่ตั้งและประกอบการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องอย่างเป็นพลวัต (Dynamics) ด้านภูมิปัญญา (Wisdoms) และการเรียนรู้ สามารถทำได้ปฏิบัติได้ มีศักยภาพ (potentials) และสมรรถนะแห่งตน (Safe- Competency) ของ “เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน”

5. การกำกับดูแลและติดตาม (Controlling) หมายถึง การกำกับติดตามและดูแลให้บุคลากรที่อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตรวจสอบและประเมินผลว่าบุคลากรเหล่านั้นได้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุดเท่าที่สามารถทำได้หรือไม่จากการใช้อำนาจอย่างมีศิลปะการให้และการให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด และการนำเอาข้อสรุปจากการดำเนินกิจกรรมที่ดำเนินงานเสร็จแล้วมาหาวิธีการเพื่อให้งานหรือกิจกรรมที่จะทำต่อไปดียิ่งขึ้นและต่อยอดในการพัฒนาเกิดความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัด ความสำเร็จของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนนั้นจัดเป็นรูปแบบโครงสร้างเครือข่ายองค์ประกอบ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558)

องค์ประกอบของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

แนวคิดในการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

สาระสำคัญของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์ ที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาประเภทหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545) แบ่งองค์ประกอบเครือข่าย 7 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (Common perception)

การรับรู้มุมมองที่เหมือนกันนั้นสมาชิกจะต้องมีความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (Process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกในที่สุด

องค์ประกอบที่ 2 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision)

วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึงการที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกันมีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน

องค์ประกอบที่ 3 มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests/Benefits)

ผลประโยชน์ หมายถึง การมีผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายจำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับเนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติภารกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในพัฒนาเครือข่าย (Stakeholders participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะของการเป็น “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่ายจะลักษณะเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนมากกว่าความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง (Vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่นๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

องค์ประกอบที่ 5 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship)

การเสริมสร้างซึ่งกันและกันจะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ (1+1 > 2) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

องค์ประกอบที่ 6 การส่งเสริมและสนับสนุน (Supporting)

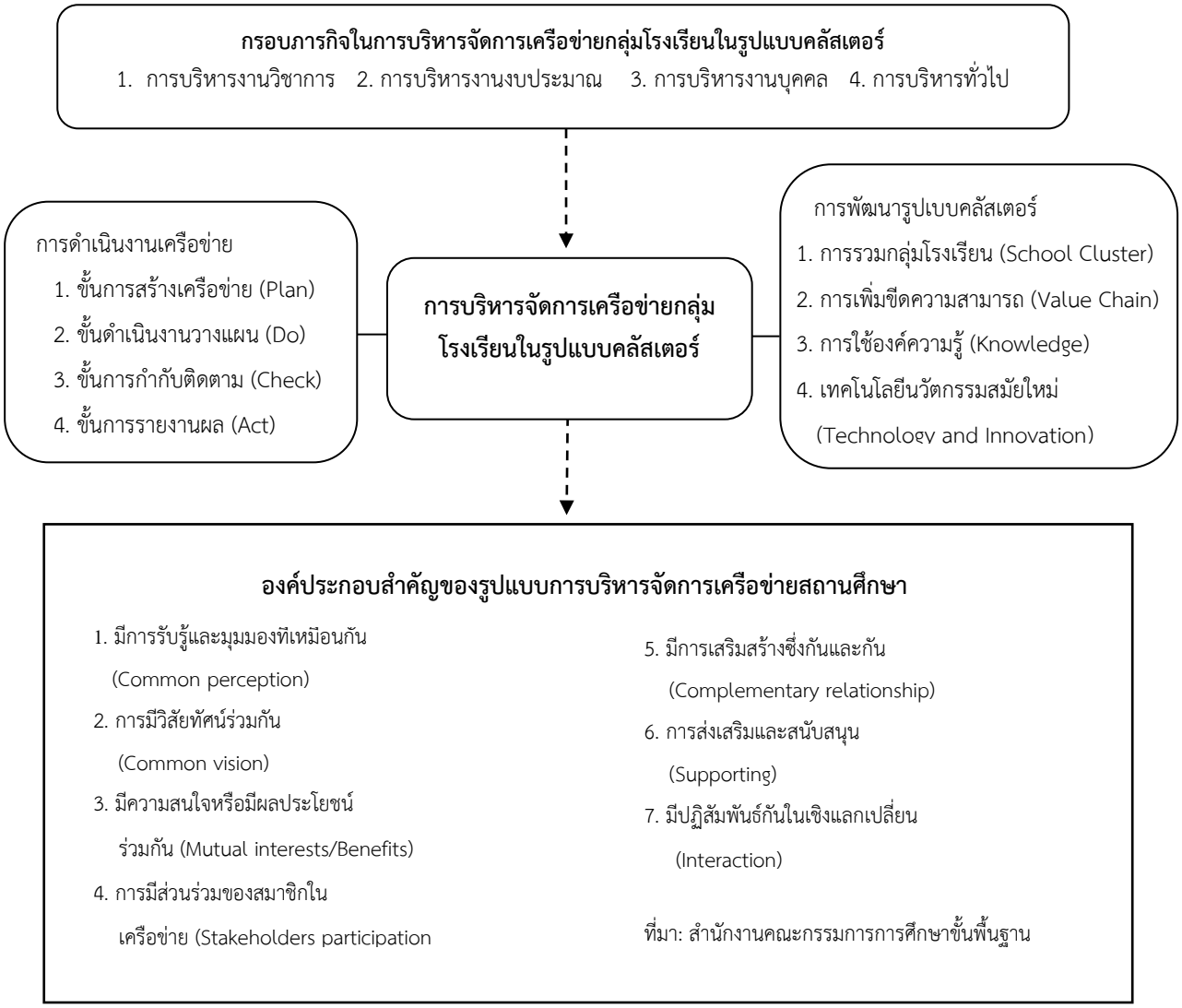
การส่งเสริมและสนับสนุนจัดเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน เป็นการบริหารจัดการศึกษาและบุคคลากรของกลุ่ม “CLUSTERs” มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามภารหน้าที่ การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าหากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

องค์ประกอบที่ 7 การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียนการพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วยลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

กล่าวโดยรวมได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนสามารถสร้างเป็นแผนภูมิขององค์ประกอบเครือข่ายภายใต้ภารกิจในการบริหารงาน 4 ด้าน ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงองค์ประกอบเครือข่ายสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

ลักษณะของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์

การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่าย การศึกษามีจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจนตั้งแต่มีการตรากฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 8 และ มาตรา 9 ได้กาหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น (สำนึกงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2545) การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายการศึกษามีความชัดเจนขึ้นเมื่อมีการระบุไว้ในกฎหมายการศึกษาและจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย พบว่า การจัดการเครือข่าย

เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทางานเครือข่ายการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น(สมศักดิ์ เอี่ยมดี, 2556) จึงสามารถสรุปได้ว่า การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเครือข่ายไปพร้อมๆ กัน การทำงานร่วมกันในรูปแบบของเครือข่ายจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้ มีตัวอย่างการบริหารเครือข่ายการศึกษาที่ประสบความสาเร็จในระดับหนึ่ง คือ สำนึกงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนึกงาน กศน.) กำหนดให้งานเครือข่ายเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของสำนักงาน กศน. เนื่องจาก กศน. มีบุคลากรรวม จานวนกว่า 20,000 คน แต่ต้องรับผิดชอบหรือต้องให้บริการประชาชน ร่วม 40 ล้านคนทั่วประเทศได้ จำเป็นต้องร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า เครือข่าย ในทัศนะของ กศน. หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและองค์กรอื่นๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มิได้สังกัด สำนึกงาน กศน. ที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กองบรรณาธิการ,2549)

ขั้นตอนการดำเนินงานการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน

เพื่อให้เห็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้นขอนำแนวคิดของการสร้างเครือข่ายหรือการบริหารเครือข่ายร่วมพัฒนาของสำนึกงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา(plan) เป็นการสร้างความตระหนักให้บุคลากรหลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของสถานศึกษาในการแสวงหาเครือข่ายที่มีความเข้าใจเหมาะสม สอดคล้อง นำไปสู่ความสัมพันธ์ในความร่วมมือที่ดี

2. สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (do) เมื่อผู้นำและผู้บริหารของเครือข่ายเห็นความสำคัญและประโยชน์ร่วมกัน และตกลงเป็นการเบื้องต้นที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (partnership agreement & action planning) เพื่อให้เกิดแนวทางความร่วมมือที่ชัดเจน ก็จะมีการสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนต่อไป

3. ขั้นร่วมดดำเนินงานและกำกับติดตาม (check) เป็นขั้นตอนสำคัญในการนำแผนงานและโครงการที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติเพื่อสร้างความร่วมมือของเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. ขั้นทบทวนผลการดำเนินงาน (action) เป็นขั้นนำผลการประเมินมาใช้ในการทบทวนปรับปรุงการทำงานร่วมกับเครือข่ายต่อไป

ในการดดำเนินงานเครือข่ายการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน การบริหารเครือข่ายการศึกษาเพื่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานที่ทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย มีตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายการศึกษา สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของ Luther gulick and Lyndall urwick (1937) เกี่ยวกับภาระหน้าที่สำคัญของนักบริหารในบทความ Paper on the Science of Administration: Notes on the Theory of Organization” ได้เสนอหลักการของ POSDCoRB ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษากล่าวโดยละเอียด ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) ได้แก่ การจัดวางโครงการและแผนงานต่างๆ ขึ้นมาไว้ล่วงหน้า

2) การจัดองค์การ(Organizing) ได้แก่ การแบ่งงาน การกำหนดส่วนงาน โครงสร้างขององค์การ การกำหนดตำแหน่งงานต่าง ๆ พร้อมกับอำนาจหน้าที่

3) การจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์การ (Staffing) นับตั้งแต่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้งบุคคล การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน การโยกย้ายการพัฒนาบุคคลในองค์กาiเรื่อยไปจนกระทั่งการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

4) การอำนวยงาน (Directing) ได้แก่การทำหน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ การออกคำสั่ง มอบหมาย ภารกิจการงานไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หลังจากนั้นต้องใช้ภาวะของการเป็นผู้นำในการกระตุ้นจูงใจคนให้ยอมรับในผู้บ

5) การประสานงาน (Coordinating) ได้แก่ การทำหน้าที่ในการประสานกิจกรรมต่างๆ ที่ได้มีการแบ่งแยกออกไปเป็นส่วนงานย่อยๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถทำงานประสานสอดคล้องกัน และไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

6) การรายงาน (Reporting) ได้แก่การทำหน้าที่ในการรับฟังรายงานผลการฏิบัติงานของบุคคลและหน่วยงานที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาได้รายงานมาการรายงานถือเป็นมาตราการในการตรวจสอบและควบคุมงานด้วย

7) การงบประมาณ (Budgeting) ได้แก่ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการตรวจสอบควบคุมด้านการเงิน การบัญชีของหน่วยงานนั่นเอง

รูปแบบโครงสร้างเครือข่ายองค์ประกอบในการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์ มีจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในมิติเชิงนโยบายทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ กระบวนการและการปฏิบัติงาน การกำกับติดตามตรวจสอบ มีปัจจัย 2 ประการ คือ

1) การสร้างบรรทัดฐาน (Norm) ในลักษณะแบบพึ่งพาอาศัยกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานและกฎเกณฑ์กติกาของความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกันขึ้นมา พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการและการขัดเกลา เพื่อให้บรรทัดฐานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

2) การสร้างเครือข่าย (Networks) ที่บุคคลมาสัมพันธ์กันทั้งการพัฒนาความสัมพันธ์แบบสมาคม (Association) และความสัมพันธ์แบบแนวราบของความร่วมมือ (Cooperation) เพื่อให้ “เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน”ได้สร้างนิสัยของความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาอย่าง เป็นระบบของการมุ่งผลสำเร็จของงาน (Achievement Emphasis) เป็นประเด็นเป้าหมายที่ต้องการจัดการเพื่อให้ได้มาตามที่กำหนดไว้จากการใช้แผนเชิงรุก และเชิงนโยบายเป็นยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทในการวางระบบการพัฒนาบุคคลากรทางการศึกษา ความเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งท้ายที่สุดของของการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบสำคัญคลัสเตอร์

ในด้านการบริหารจัดการจะต้องให้ความสำคัญกับหลักการใน 3 ประการ เพื่อให้การดำเนินบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มีหลักการแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญในการบริหารเครือข่ายการศึกษา ประกอบด้วย

1. หลักการผนึกกำลัง (synergize principle) หมายถึง กระบวนการบริหารการทำงานในลักษณะการร่วมกันทำงานที่มากกว่าหนึ่งบวกหนึ่งเท่ากับสอง แต่ต้องเป็นหนึ่งบวกหนึ่งมากกว่าสองการรวมพลังกันทำงานเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือมีความเข้มแข็งมากกว่าที่ต่างคนต่างทำ หรือแต่ละองค์กรทำงานโดยโดดเดี่ยว

2. หลักการแลกเปลี่ยน (exchange principle) หมายถึง กระบวนการบริหารการทำงานโดยมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ win-win ดังนั้น เหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นโดยสมัครใจก็คือ แต่ละฝ่ายมองเห็นถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการได้เข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนาไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานการทำงานร่วมกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participative management principle) หมายถึง กระบวนการบริหารที่ให้คนในองค์กรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารงานร่วมกัน (จารุพงศ์ พลเดช,2546) และทฤษฎีการมีส่วนร่วมของพลเมืองหรือบันไดแห่งการมีส่วนร่วมของพลเมืองของอาร์นสไตน์ (Arnstein,1969 อ้างอิงจากปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ, 2549) และเมื่อนำแนวคิดของไวท์ (White,1994) มาพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (genuine participation) และ 2) การมีส่วนร่วมแบบเทียม (pseudo participation) จึงทำให้การมีส่วนร่วมที่แท้จริงตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของพลเมือง ประกอบด้วย

3.1 การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอย่างเปิดเผย (placation) หมายถึง ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน ในขั้นของการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่าง ผู้บริหารองค์กรในทางการศึกษากับผู้บริหารเครือข่าย โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในมุมมองของเครือข่าย โดยการตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษา

3.2 การร่วมเป็นพันธมิตร (partnership) หมายถึง ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายในการทากิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายมีอำนาจในการเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งต่างๆ ตลอดจนกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษาได้ตัดสินใจบนพื้นฐานของการพิจารณาข้อมูลที่หลากหลาย

3.3 การเข้าร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจ (delegated power) หมายถึง ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายในการทากิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน ในขั้นของการร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจ โดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษาได้คัดเลือกเครือข่ายเข้าไปเป็นตัวแทนในการดาเนินงานกัน มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น นาเสนอข้อโต้แย้ง มีสิทธิโดยชอบธรรมในการร่วมตัดสินใจเชิงนโยบายต่างๆ

3.4 การควบคุมการตัดสินใจโดยเครือข่าย (network party control) หมายถึง ระดับความร่วมมือของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษาและเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน ในขั้นการควบคุมการตัดสินใจ โดยเครือข่ายมีอานาจในการตัดสินใจดาเนินการจัดกิจกรรมทางการศึกษาด้วยตนเอง กลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายเท่านั้น

จึงสามารถสรุปได้ว่าการบริหารจัดการเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนในรูปแบบคลัสเตอร์เป็นรูปแบบโครงสร้างเครือข่ายองค์ประกอบและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานแบบกระจายอำนาจเชิงระบบที่เกิดดุลยภาพทั้งความรู้ ความสามารถทักษะกระบวนการและการปฏิบัติงานการกำกับติดตามตรวจสอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) ซึ่งคำประสิทธิภาพ (Efficiency) นั้นจะเป็นภาวะที่ทำให้เกิดความสำเร็จ หรือความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการงานได้ดี รวดเร็ว และเสร็จตรงเวลา และเป็นระบบการดำเนินงานของ “เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน”ที่ทำให้เกิดความสำเร็จได้อย่างดี มีระเบียบขั้นตอนในการทำงาน บุคลากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีระบบการตรวจสอบ และผลิตผลงานคุณภาพได้ตรงเวลาและเป็นที่พอใจตามต้องการ ส่วนประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นของแผนงานที่ดี สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงใช้แล้วเกิดประโยชน์และบรรลุเป้าหมายสูงสุด

References

BuraSirirak, S.(2010). “patc̆hai thī mī ʻitthiphon tọ̄ khwāmkhēmkhæng khọ̄ng phākhī khrūakhāi khọ̄ng sathān suksā nai sangkat samnak ngān songsœ̄m kānsuksā nọ̄k rabop kānsuksā nọ̄k rabop læ kānsuksā tām ʻatthayāsai”. [Factors influencing the strengths of network party of schools under the office of the non-formal and informal education]. Thesis: Ph.D.(Doctor of Educational Administration), Srinakharinwirot University.

Chareonwongsak, K.(2002).“samphāt phisēt doṇ . sombat suwan phithak phū ʻamnūai kān samnak boṛihān ngānkān suksā nọ̄k rongrian” [Interview: Dr.Sombat Suwanpitak for Director of Department of Non-Formal Education]. Journal Job Request. No.1-7: 118-119.

Chutima, K.(1992). “kānphatthanā khrūakhāi khwāmrūammū læ kān prasānngā na)” [The development of collaborative and coordinator network]. Journal Public Welfare,35(5) : 63 - 70.

Ejimofor,F. O. (2007). Principals’ Transformational Leadership Skills and Their.

Fryer, R. H., (2000). Strategy of lifelong education in 21st century: England. Retrieved from www./ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/baseman.html

Gulick, Luther, Lindon Urwick. (1937). Paper on the Science of Administration. Clifton : Augustus M. Kelley.

National Association of Secondary School Principals (NASSP). (2013).BreakingRanks :10Skills for Successful School Leaders. [Online].Available from : https://www.nassp.org Content/158/BR_tenskills_ExSum.pdf

Office of the Basic Education Commission. (2015). “nǣothāng kānphatthanā kānsuksā Thai kap kānte rī yom khwām phrọ̄m sū satawat thī yīsip ʻet”.[Research on educational development and planning in Thailand for 21st-Century Skill]. Bangkok : Sweet pepper Graphic Design.

Phondet, Ch.(2003).“kānboṛihān bǣp mī suān rūam læ kānhai ānāt patibat”. [Praticipative Management and Giving authority].Journal Community Development].No.42 (42): 13 - 18.

Sinlarut, P. (2016). “kān khit læ kānsoṇ hai phū rianrū c̆hak khit : khwāmkhaoc̆hai phūnthān”. [Thinking and Instructional in to learning process for the student]. Bangkok : Dhurakij Pundit University

Starkey, Paul.(1997). Networking for Development, International Forum for Rural Transport and Development. London .

Sthapitanonda, P.(2006).“kān sūsān bǣp mī sūan rūam læ kān phatthanā chumchon : čhāk nǣokhit sū patibatkān wičhai nai sangkhom Thai”. [Community of Participatory and Communication : Societal Readiness Level of Operational Thai Social]. Bangkok : The Thailand Research Fund.

Warakorn, S.(2010). “rāingān phonkān prachum sammanā paomāi læ yutthasāt kānsuksā thǭngthin”.[ ]

White, S. (1994). “Participative Communication as A Part of Building the Participatory Society” In S.A. White, K.S. Nair, & J. Ascrof (Eds.), Participatory Communication : Working for Change and Development. (pp. 15-23). New Delhi : Sage.